



Serie vissen

Roodkopzalm

Hemigrammus bleheri

De roodkopzalm valt op door zijn felle rode kop en de zwart-wit gestreepte staart.

Roodkopzalmen zijn mooie en interessante visjes die vooral geschikt zijn voor iets meer ervaren aquariumhouders. Ze zijn gevoelig voor de waterkwaliteit en verliezen hun felle kleuren als ze zich niet prettig voelen.

Kies het juiste dier voor uw situatie: lees vóór het kopen eerst of de roodkopzalm het huisdier is dat u zoekt.



Algemeen

De roodkopzalm behoort tot de familie van de karperzalmen. Deze scholenvissen, afkomstig uit Brazilië en Colombia, zijn bruingrijs tot zilverkleurig met een rode kop. De staartvin is horizontaal zwart-wit gestreept met meestal drie zwarte en vier witte banen. Roodkopzalmen worden maximaal vijf centimeter lang. Over de naamgeving van deze soort is verwarring: hij wordt in de handel zowel 'roodkopzalm' als 'roodneuszalm' genoemd.

De roodkopzalm is erg gevoelig voor watervervuiling. Zodra er teveel nitriet of ammonium in het water zit, krijgen de vissen een bleke kop. Dit moet uiteraard voorkomen worden door steeds tijdig het water te verversen. Ook bij stress verliest de kop zijn felrode kleur. Roodkopzalmen kunnen in gevangenschap drie tot vijf jaar oud worden.

Verschillende varianten

De enige variant van de gewone roodkopzalm is de albino roodkopzalm. Daarnaast wordt de vis vaak verward met andere soorten die sprekend op de roodkopzalm lijken, namelijk *Hemigrammus rhodostomus*, in het algemeen roodneuszalm genoemd, en *Petitella georgiae*, die ook roodkopzalm wordt genoemd. Omdat deze twee soorten onder gelijke omstandigheden kunnen worden gehouden als de roodkopzalm, gelden de adviezen uit deze huisdierenbijsluiter ook voor hen.

H. bleheri heeft in vergelijking met deze twee soorten een wat fellere en verder naar achteren doorlopende rode kop. Deze rode kleur loopt bij *H. bleheri* tot voorbij de kieuwen terwijl deze bij *H. rhodostomus* en *P. georgiae* tot en met de kieuwen loopt en dan stopt. Een ander verschil is dat *H. rhodostomus* en *H. bleheri* bij het begin van de staart zowel boven als onder een zwart vlekje hebben, terwijl *P. georgia* alleen aan de bovenkant een zwart vlekje heeft. *H. bleheri* leeft in de rio Negro en de Rio Meta, *H. rhodostomus* komt voor in het onderste Amazonebekken en de Rio Orinoco en *P. georgiae* in de bovenloop van de amazone in Peru, in de Rio Purus en Rio Madeira.

Van nature

Roodkopzalmen zijn echte scholenvissen die in een groep leven. Van nature komen ze voor in warm en schemerig zoet water in het Amazonegebied. *H. bleheri* en *H. rhodostomus* komen voor in 'zwart water', water met veel bladafval en heel weinig mineralen, dat daardoor vrij zuur en zacht is. *P. georgia* komt in 'wit water' voor: water met veel mineralen maar toch met een betrekkelijk lage hardheid.

Huisvesting

Bij het opzetten, inrichten en onderhouden van een aquarium komt heel wat kijken. In de Praktische informatie over 'het tropisch zoetwateraquarium' leest u hoe u dat aan kunt pakken en worden de gebruikte termen nader uitgelegd.

Omdat roodkopzalmen erg vreedzame vissen zijn, kunt u hen goed in een gezelschapsaquarium houden. Kies er dan geen te grote soorten bij die de roodkopzalm als voedsel zouden kunnen zien, en ook geen agressieve vissen die hen lastig vallen. Houd de roodkopzalmen in een groep van tenminste zeven exemplaren, liever nog meer, zodat ze hun natuurlijke scholengedrag kunnen uitvoeren.

Roodkopzalmen hebben open zwemruimte nodig om als school heen en weer te kunnen zwemmen. Ze gebruiken vooral de onderste en middelste waterlaag. Om roodkopzalmen te houden heeft u een aquarium nodig van tenminste 60 centimeter lang.

De watertemperatuur moet tussen 23 en 28 graden Celsius liggen. Gebruik een verwarmingselement en een thermostaat zodat de temperatuur niet schommelt. De pH-waarde (zuurgraad) van het water mag niet te hoog zijn, tussen 6 en 6,5 is het beste. Roodkopzalmen hebben zacht water nodig met een totale hardheid tot ongeveer vier DH. Voor *P. georgia* mag de hardheid van het water wat hoger zijn, tussen drie en twaalf. Een waterfilter en verlichting horen tot de basisuitrusting van het aquarium.

Een aquarium waar u doorheen kunt kijken, is voor veel vissoorten erg onaangenaam omdat het een onveilig gevoel geeft. Kies dus een aquarium met een achterwand. Planten zijn decoratief in het aquarium, maar ook nodig om de roodkopzalmen voldoende schuilplaatsen te bieden. Ook helpen planten om de waterkwaliteit op peil te houden. Bovendien houden deze vissen niet van fel licht; drijfplantjes zorgen voor een wat schemerige verlichting, die op de natuurlijke omgeving van de roodkopzalm lijkt.

Kweken met roodkopzalmen is erg lastig. Wilt u het toch proberen dan kunt u het beste een aparte kweekbak gebruiken met water dat tussen 26 en 32 graden Celsius is, een pH heeft tussen 5,5 en 6,5 en een hardheid van hoogstens vier DH, liefst lager. Als u vissen overzet naar de kweekbak moet u hen wel voorzichtig laten wennen aan een hogere temperatuur, voer deze langzaam op. Ontsmet de bak goed voor u hem in gebruik neemt, de eieren schimmelen snel. De verlichting moet zwak of afwezig zijn om het vrouwtje te stimuleren om eieren af te zetten. Er zijn planten nodig om de eieren op af te zetten en als schuilplaatsen voor de jonge vissen. Roodkopzalmen worden onvruchtbaar als ze in te calciumrijk water hebben gezwommen.

Verzorgen en hanteren

Dagelijks moet u de vissen even bekijken om te zien of ze gezond zijn. Controleer ook de watertemperatuur en verwijder eventuele voedselresten. Haal elke week losse plantenresten weg.

Test geregeld het water met testsetjes die u in de dierenpeciaalzaak kunt kopen. Belangrijk zijn daarbij vooral de zuurgraad (pH), de hardheid en de hoeveelheid ammonium, nitriet en nitraat. Bij een goed werkend filter zijn ammonium en nitriet niet meetbaar aanwezig. Nitraat kan het gemakkelijkst uit het water worden verwijderd door water te verversen. Ververs daarom regelmatig, afhankelijk van de gemeten waterkwaliteit. Een richtlijn voor roodkopzalmen is om elke twee weken ongeveer een derde van het water te vervangen.

Maak het mechanische deel van het filter regelmatig schoon door te spoelen in het oude aquariumwater. Maak indien nodig de ruiten schoon met een magneetveger, een krabber of filterwatten.

Gebruik attributen die voor het aquarium bestemd zijn, zoals een emmer en schepnetje, alleen voor het aquarium en niet voor andere huishoudelijke activiteiten. Was altijd uw handen nadat u met het aquarium bezig bent geweest. Gebruikt u een hevelslang, zorg er dan voor dat u geen water binnen krijgt. Sommige visziekten zijn ook besmettelijk voor mensen.

Voeding

Roodkopzalmen eten droogvoer, diepvriesvoer en levend voer zoals watervlooien of *Tubifex*. Laat diepvriesvoer wel eerst ontdooien voordat u het in het water doet. Levend voer en diepvriesvoer kunnen soms ziekten overbrengen, dus haal ze bij een vertrouwde leverancier. Pasgeboren roodkopzalmen zijn heel klein, deze kunt u hele kleine voerdiertjes geven zoals pantoffeldiertjes of infusorieën. Voer zoveel als de vissen in één tot twee minuten op hebben. Voerresten moeten verwijderd worden omdat ze het water vervuilen. Bewaar het potje droogvoer niet op de lichtkap van het aquarium, want dan wordt het te warm en gaan de vitaminen verloren.

Voortplanting

Het onderscheid tussen mannetjes en vrouwtjes is alleen te zien aan de lichaamsvorm. De mannetjes zijn slanker dan de vrouwtjes, die een rondere buik hebben als ze eieren bij zich dragen.

In het aquarium zijn roodkopzalmen moeilijk te kweken. De waterkwaliteit luistert nauw, bovendien worden roodkopzalmen onvruchtbaar als ze in water hebben geleefd dat teveel calcium bevat en dit lijkt onomkeerbaar te zijn.

Het vrouwtje zet de eieren af tegen bladeren of boven Javamos. De eieren mogen niet te fel verlicht worden. Roodkopzalmen kennen geen broedzorg. Soms eten ze hun eigen eieren op. Vang dus de ouders weg. Na een tot twee dagen komen de eieren uit. Ongeveer vier dagen na het uitkomen zwemmen de jongen vrij rond. De jongen zijn heel klein en groeien erg langzaam.

Ziekten en aandoeningen

Roodkopzalmen zijn gevoelige vissen die snel reageren op afwijkingen van de watersamenstelling. Om uw vissen gezond te houden is het erg belangrijk om te zorgen voor een goede waterkwaliteit en goede voeding. Stress kunt u voorkomen door de vissen zoveel mogelijk met rust te laten en een vast dagpatroon aan te houden. Zet geen soorten bij elkaar die elkaar lastigvallen.

Tekenen van gezondheidsproblemen zijn een doffe of aangetaste huid, geknepen vinnen en een afwijkende manier van zwemmen (bijvoorbeeld schommelend of scheef).

Roodkopzalmen kunnen, net als veel andere aquariumvissen, last krijgen van parasieten. Voorbeelden van parasitaire huidaandoeningen zijn witte stip en fluweelziekte. Op de kieuwen kunnen eencelligen en kieuwwormen voorkomen. Deze laatste zetten zich in de kieuwen vast met haakjes, waardoor het weefsel beschadigt en er infecties ontstaan. Ook in de darmen komen parasieten voor, waaronder verschillende wormen en flagellaten.

Bacteriën kunnen diverse visziekten veroorzaken. Columnaris ziekte lijdt vooral tot aantasting van de huid en kieuwen en kan zich snel uitbreiden tot een ernstige ziekte. Het is lastig te behandelen.

Vissen-TBC is een infectie met *Mycobacterium*, die de organen van de vis aantast. Het kan op de mens worden overgedragen en veroorzaakt dan huidwondjes waartegen antibiotica nodig is. Vissen-TBC kan ook via levende en bevroren voeding worden overgedragen, koop dit daarom bij een vertrouwd adres.

Infecties door bacteriën zijn vaak secundair: ze zijn dan een gevolg van verminderde weerstand (bijvoorbeeld door stress), een beschadigde huid of een aantasting van de slijm laag van de huid door een slechte waterkwaliteit. Een voorbeeld hiervan is vinrot. Belangrijk is dus om niet alleen de aandoening te verhelpen, maar vooral ook de primaire oorzaak op te sporen en te corrigeren.

Vaak kunnen vissen door een snelle behandeling weer herstellen. In de dieren- of aquariumspeciaalzaak kunt u terecht voor algemeen advies over ziekten en mogelijke behandelwijzen. Ook vindt u hier enkele middelen om ziekten te behandelen. Zorg er wel voor dat u lang genoeg doorgaat met behandelen, zodat alle ziekteverwekkers gedood worden.

Er zijn in Nederland ook dierenartsen die gespecialiseerd zijn in vissen. Is laboratoriumonderzoek nodig dan kunt u contact opnemen met het visziektenlaboratorium van het WBVR (Wageningen Bioveterinary Research, Lelystad).

In de Praktische informatie over 'Ziekten en aandoeningen bij zoetwatervissen' leest u meer over visziekten.

Benodigde ervaring

Voor het op een verantwoorde wijze houden van dit huisdier is enige ervaring nodig, de roodkopzalm is erg gevoelig voor de watersamenstelling. Zorg ervoor dat u zich van tevoren verdiept in aquariumtechniek.

Aanschaf en kosten

Roodkopzalmen kunt u kopen in de aquariumspeciaalzaak. Let er bij het kopen van vissen op dat ze uit schone bakken met gezonde dieren komen. Kies de meest actieve vissen. Let erop dat de vissen een mooie schone huid hebben en niet mager zijn. Laat de dieren geleidelijk wennen aan de nieuwe wateromstandigheden, nog beter is het om nieuwe vissen in een quarantainebak te plaatsen. In de winkel en na het transport zijn de roodkopzalmen vaak bleek door de stress, ze hebben de tijd nodig om bij te kleuren.

Een roodkopzalm is geen dure vis, per stuk bent u ongeveer enkele euro's kwijt. De opstartkosten van een aquarium hangen af van de grootte van het aquarium en de gewenste techniek. Terugkerende kosten zijn die voor voer, testsetjes, filtermateriaal en energie voor verwarming en licht. Daarnaast kunt u voor kosten komen te staan als er ziekten in het aquarium ontstaan.

Het Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren biedt onafhankelijke en betrouwbare informatie over het houden van huisdieren.

Versie: november 2018

©LICG

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl